

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izjave vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCOVENECE

La corazzata nordamericana »Mississippi« affondata

Il sommergibile »Barbarigo«, comandato da Enzo Grossi ha affondato una corazzata statunitense del tipo »Mississippi« — Il nemico ricacciato sul fronte egiziano

Bollettino straordinario No 863

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Questa notte alle 2,34 (ora italiana) in latitudine 2,15 N, e longitudine 14,25 Ovest, e cioè a circa 330 miglia per Sud-Ovest da Freetown (Africa occidentale) il sommergibile atlantico »Barbarigo« comandato da Enzo Grossi, ha attaccato una corazzata statunitense del tipo »Mississippi«, che navigava con rotta 150 a velocità di nodi 13.

La corazzata colpita a prora da quattro siluri, è stata vista affondare. La corazzata nordamericana tipo »Mississippi« affondata dal Comandante Grossi dislocava 33400 tonnellate, era armata con dodici cannoni da 356 mm, dodici da 127 mm; otto da 127 mm antiaerei, quattro da 157 mm antiaerei, dodici mitragliere da 40 mm ed aveva a bordo tre aerei catapultati. Era protetta da una corazzatura verticale di 356 mm e da due ponti corazzati di 102,50 mm. Sviluppava la velocità di 22 nodi ed aveva a bordo in tempo di pace 1505 uomini.

Bollettino No 862

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Forze esploranti nemiche hanno attaccato nel tardo pomeriggio di ieri e questa notte, le posizioni del settore centrale sul fronte egiziano. Sono state ricacciate con perdite sanguinose.

Numerosi prigionieri rimanevano nelle nostre mani.

Azioni di bombardamento hanno effettuato nostri velivoli sugli aeroporti di Micabba e Hal Far.

Severnoameriška oklepnic »Mississippi« potopljena

Podmornica »Barbarigo« pod poveljstvom E. Grossija je potopila severnoameriško oklepnic vrste »Mississippi« Sovražnik odbit na egiptovskem bojišču

Izredno vojno poročilo št. 863

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

To noč ob 2,34 (po italijanskem času) je v severni širini 2,15 in v zahodni dolžini 14,25, to je okoli 330 milj jugozapadno od Freetowna (Zahodna Afrika) atlantska podmornica »Barbarigo« pod poveljstvom Enza Grossija napadla severnoameriško oklepnic, ki je plula v smeri 150 s hitrostjo 13 vozlov.

Oklepnic je bila zadeta v ladijski kljun s štirimi torpedi in videli so, kako se je potopila.

Severnoameriška oklepnic vrste »Mississippi«, ki jo je potopil poveljnik Grossi, je imela 33.400 ton ter je bila oborožena z 12 356 mm, 12 127 mm topovi; z osmimi 127 mm in s štirimi 157 mm protiletalskimi topovi, z dvanajstimi 40 mm strojnimi ter je imela na krovu tri letala z vzletišči. Varoval jo je navpični 356 mm oklep in dva 102,50 mm mostova. Razvijala je hitrost 22 vozlov ter je imela v mirnem času na krovu 1565 ljudi.

Vojno poročilo št. 862

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Sovražne ogledniške sile so večeraj pozno popoldne in pa nocojsno noč napadle postojanke na

srednjem odseku egiptovskega bojišča: bile so vržene nazaj s krvavimi izgubami.

Mnogo ujetnikov je padlo v naše roke.

Naša letala so bombardirala letališča v Mikabbi in Hal Farju.

Sovjeti se umikajo na Kavkazu

Novi uspehi v Stalingradu — Nemške podmornice so potopile zopet pet trgovskih ladij s 26.000 tonami

Hitlerjev glavni stan, 6. oktobra. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na področju Kavkaza je bil sovražnik v stalnih hudih borbah od višine do višine vržen nazaj. Tudi večeraj je izgubil kljub ogorčenemu odporu v gorah severovzhodno od Tuapseja in ob Tereku nadaljnje močno utrjene višinske postojanke in več utrjenih krajev.

V Stalingradu so bili v hudih posameznih borbah doseženi novi uspehi. Bojna letala in letalske sile za bližnje plete so podpirale nasadskovalne oddelke vojske. Severozapadno od mesta je uspelo obkoliti drugo skupino sovražnikovih sil.

Na fronti ob Donu so zavrnile romunske, italijanske in madžarske čete več poskusov za preoraženje reke in tudi sunkov sovražnika.

V srednjem odseku fronte je bilo pri lastnih uspešnih napadalnih akcijah uničenih mnogo sovražnih bunkerjev in pripravnih postojank, razen tega pa uničenih ali ujetih precej vojakov.

Lastni napadi jugovzhodno od Ilmenskega jezera so prinesli tudi večeraj precej terenskih pridobitev.

Pred Afriko in pred južnoameriško obalo so podmornice potopile 5 trgovskih ladij s skupno 26.000 tonami.

Posamezna angleška letala so preletela v teku večerajšnjega dneva severno in zapadno nemško ozemlje. Posamezne razdalne bombe so povzročile samo neznatno škodo.

Pretoklo noč so izvedli oddelki angleških letal motilne plete nad holandskim in zapadnonemškim ozemljem. Prebivalstvo je imelo izgube. Po stanovanjskih okrajih nekaterih mest so nastali požari ter stvarna škoda in poškodbe na poslopih. Po dosedanjih vesteh so nočni

lovci in protiletalsko topništvo sestrelili 4 napadajoče bombnike.

Bern, 6. oktobra. AS. Švicarski vojaški kritiki poročajo o silovitih borbah, ki potekajo v Stalingradu. Ko bo to mesto padlo, bo plovba na reki Volgi prekinjena in bo Kavkaz odrezan od Rusije. Vojaški kritiki tudi pravijo, da bodo Rusi s padcem Stalingrada zgubili zelo važna železniška križišča in središča in rdeča armada se bo v notranjosti težko gibala. Švicarski krogi tudi poudarjajo, da čete Osi že nadzirajo mesto in da imajo veliko premoč v orožju, vojaštvu in tankih, dočim boljševiki do skrajnih možnosti uporabljajo mestne podrtine za svoj odpor.

Uspehi hrvaških letalcev

Berlin, 6. oktobra. AS. Berlinski vojaški krogi povečujejo bratstvo v orožju med hrvaškimi in nemškimi lovskimi skupinami. V nekaj kratkih mesecih so hrvaški lovci na vzhodnem bojišču sestrelili skupno 150 boljševiških letal.

Resnica o nemških generalih

Berlin, 6. okt. AS. V nasprotju z nekimi trditvami sovjetskega vira, čes da so bili neki nemški generali odstavljani ali da so padli, se v tujakih vojaških krogih ugotavlja, da se je na primer general von Kleist, ki ga Sovjeti že ponovno proglašajo za mrtvega, zadnje čase posebno odlikoval v novih trdih bojih in udarcih, ki jih je zadal sovražniku na čelu svojih vojakov. Prav tako je nemški general Diefeld kljub nasprotnim sovražnim trditvam še vedno poveljnik v Poznanju in je popolnoma zdrav. Nemški general Well, o katerem govori Moskva, da je padel, pa sploh nikdar ni obstojal.

Napetost med Sovjeti in Anglosasi

Trieste, 6. oktobra. »Il Piccolo« prinaša naslednji članek iz Berna: Po Stalinovih izjavah moskovskemu dopisniku »Associated Press«, s katerimi je kremelski diktator naredil konec obotavljanju in diplomatskim pogajanjem in je jasno ter surovo opomnil zahodne zaveznike na prevzete obveznosti v preteklem juniju v času Molotovljevega obiska v Londonu in nato v Washingtonu, so zaveli ameriški govorniki moskovske vlade (angleški so se zavili v molk) sinoči govoriti znova in odkrito o »napetosti med boljševiki in Anglosasi«. Med vrsticami se da spoznati, da čeprav še v Moskvi ni bila izgovorjena beseda »izdajstvo«, ta beseda ne samo da ždi na ustnicah vseh, marveč se privatno na ves glas izgovarja.

Ogorčenje nad zahodnimi zavezniki se razširja zlasti med sovjetsko vojsko. Z ozirom na zadržanje uradnih moskovskih krogov se dopisniki anglosaških agencij omejujejo na izjave, da so odnosi med Sovjetsko zvezo in Anglosasi po cili razmer mnogo drugačni, kakor so bili ob sklepu zavezniške pogodbe. Sovjetski vojaški voditelji so ogorčeni, ker so prepričani, da Anglosasi ne spro-

žijo drugega bojišča zato, ker da niso sposobni, marveč zato, ker neboje. »Rdeča zvezda« je večeraj napisala, da Anglosasi v svojem »zopernem samoljublju« hočejo ostati le mirni gledalci velikanskega dvoboja.

Po Stalinovi izjavi je tudi jasno, da Churchillovo potovanje v Moskvo ni imelo druge posledice, kakor da je prepričal Stalina, da zavezniki ne nameravajo sprožiti drugega bojišča »v letošnjem letu«.

Raje kakor da bi ponovil slovesno obljubo, da bo leta 1942 sproženo drugo bojišče, je Churchill skušal prepričati Stalina, naj Stalin čimbolj žrtvuje ostanek svoje armade in gre svojo pot.

Ameriški poslanik v Moskvi je poročal v Washington, da vlada v sovjetskih vojaških krogih ogorčenost nad zavezniki in da »ta stvar ne bo ostala brez posledic«. Iz Ankare tudi poročajo, da je stališče angleškega in ameriškega odposlanstva v Kujiševu vedno delikatnejše in da je postala ta zemlja tako rodovitna in bogata. Ta odlok je izzval plaz ogorčenja ne samo na Japonskem, marveč na vsem civiliziranem svetu.

Nasilja nad Japonci v USA

Tokio, 6. oktobra. AS. Iz dobro poučenega vira se je izvedelo, da je sklenila vlada Združenih držav deportirati vse Japonce, živče v Kaliforniji, v notranje gorate kraje na prisilno delo za izboljšanje poljedelstva. S tem nečloveškim ukrepom — se pripominja v Tokiu — so bili prizadeti Japonci, ki so danes ameriški državljani, ki so več desetletij v Kaliforniji s svojim častnim delom pripomogli, da je postala ta zemlja tako rodovitna in bogata. Ta odlok je izzval plaz ogorčenja ne samo na Japonskem, marveč na vsem civiliziranem svetu.

Turški poslanik se vrnil v Rim

Carigrad, 6. oktobra. AS. Turški poslanik pri kvirinalu, ki je bil tukaj na odhodu, se je odpeljal z letalom preko Pireja v Italijo.

Angleške letalske izgube

Bern, 6. oktobra. AS. Angleški letalski minister je sporočil, da je Anglija zgubila v mesecu avgustu na zahodnem bojišču 190 letal, 94 pa na bližnjem vzhodu in na Malti.

Nobelova nagrada za medicino

Stockholm, 6. okt. AS. Odbor za podelitev Nobelovih nagrad bo 29. oktobra na svojem zasedanju dokončno odločil, če bo podeljena Nobelova nagrada za medicino za leto 1942.

Vznemirjenost v Londonu

Stockholm, 6. oktobra. AS. V Londonu so Stalinove izjave še vedno glavni predmet razprav med najvišjimi diplomatskimi in vojaškimi krogi. Londonski »Svenska Dagbladet« dopisnik piše, da so v Londonu že utrjeni od stalnih ruskih pritiskov za drugo bojišče. Po Churchillovem in Harrimannovem obisku v Moskvi bi moralo biti Sovjetom dovolj jasno, kaj zahodne sile zmrejojo in česa ne zmrejojo in da potem, ko so do vseh možnih podrobnosti govorili o vprašanju drugega bojišča, so v Londonu upali, da se bo sovjetski zaveznik prepričal, da ni mogoč neposredni zavezniški napotop. Sedaj pa je prišlo ravno nasprotno, sovjetska nepotrpežljivost se je spremenila v grož-

njo, ki utegne imeti težke posledice. Nekateri londonski, Sovjetom naklonjeni krogi opravčujejo moskovsko ogorčenost in obžalujejo, da zahodne sile niso prešle v napad letošnje poletje ali vso jesen, ko bi se nudila še kaj ugodna priložnost. Drugi krogi pa zopet pravijo, da se Moskva moti, ko pravi, da mora priti do izkrcanja v Evropi, čeprav bi se končalo z neuspehom, podobnemu Dunkerqueju. Vojaški krogi pravijo, da bi bilo neprimerno izkrcanje največja katastrofa in morda vzrok, da bi zavezniki izgubili vojno. Na drugi strani bi radi prepričali Rusijo, da je rusko divjaštvo njihova najboljša obramba.

Neljubi odmevi Stalinovih očitkov

Rim, 6. oktobra. AS. Nepriznane Stalinove izjave so vplivale na Anglosase kakor strela z jasnega neba. Lord Halifax je v nekem svojem govoru v St. Louisu v Missouriju hotel zmanjšati njihov pomen izjavljajoč, da glede drugega bojišča ni nespornostim med Churchillom, Rooseveltom in Stalinom. S tem je po božni lord pokazal, da ni razumel ultimativnega pomena Stalinovih izjav ter je istočasno pozabil na obljube, ki so jih dali Stalinu z ozirom na drugo bojišče Churchill, Roosevelt in drugi angleški ter ameriški odgovorni krogi. Bela hiša, ki seveda ni mogla hliniti, da ne pozna pomena Stalinovih izjav, je morala spregovoriti svojo besedo. Oglasila se sicer nista Roosevelt in Hull, pač pa sta svoje mnenje povedala po ustih enega svojih manj razvpihih govornikov

Sumnerja Wellesa, ki je na sestanku zastopnikov tiska dejal, da je prebral Stalinovo pismo z veliko skrbjo. »Skoraj ni treba več ponavljati«, je dodal, »kajti prečestokrat je bila že potrjena politika vlade Združenih držav, da hoče dati sovjetskim armadam vso možno materialno in fizično pomoč. To pomoč so Združene države Sovjetom stavile na razpolago v največji možni meri.« Sumner Wellesove trditve so v primeri s točno in določno Stalinovo izjavo zelo nedolgočne. Rdeči diktator hoče takoj drugo bojišče, Amerika pa govori o svojih natenih: Stalin pravi, da je zavezniška pomoč Sovjetiki zvezi malo učinkovita, Welles pa mirno izjavlja, da so Združene države to pomoč stavile Sovjetom na razpolago v največji možni meri. Ali se ne zdi, da med zavezniki ni vse v redu?

Duce sprejel zastopnike

»Banco di Roma«

Rim, 6. oktobra. AS. Duce je sprejel narodnega svetnika profesorja Feliceja Guarnierija in Giuseppa Pietro Verolija, to je predsednika in upravnega člana »Banco di Roma«, ki sta mu poročala o delovanju banke, o njenem napredku ter o njenem delu v Dalmaciji, Sloveniji, v Egeju ter na Kretu, kakor tudi o delovnem načrtu, ki si ga je sestavil zavod za bližnjo bodočnost v novem življenjskem prostoru fašistične Italije. Duce je izrazil svoje zadovoljstvo in je dal navodila za delo v bodočnosti. Guarnieri in Veroi sta nato poklonila Duceju 500.000 lir za podporno akcijo fašistovske estranke.

Bolgarski minister v Rimu

Rim, 6. okt. AS. Bolgarski minister za industrijo in delo Nikolaj Zaharijev je bil v spremstvu bolgarskega poslanika v Rimu in drugih osebnosti sprejet pri italijanskem ministru za korporacije Ricciu. Ta je bolgarskemu ministru izrekel zagotovila o živi vzajemnosti, ki veže delovne sile obeh držav, nato pa je z njim razpravljaj o različnih vprašanjih korporacijskega in socialnega značaja, kar naj bi privedlo do čim tesnejšega gospodarskega sodelovanja. Minister Zaharijev je izrekel globoko občudovanje do velikih uspehov, ki jih je dosegla Italija na vseh področjih, zlasti v korporacijskem gospodarstvu. Zagotovil je, da misli bolgarska vlada povečati izmenjavo z Italijo, kakor zahtevajo koristi in prijateljstvo med obema narodoma.

Ameriška podmornica

poškodovana v Sredozemlju

Madrid, 6. oktobra. AS. Iz Gibraltarja se je izvedelo, da je sinoči prispela v to pristanišče iz Sredozemlja neka zelo poškodovana ameriška podmornica. V Gibraltarju so bili tudi izkrcani angleški brodomci, ni pa bilo sporočeno, kateri ladji pripadajo.

Šanjo Mach v Berlinu

Berlin, 6. okt. AS. Slovaški notr. minister in poveljnik Hilinkove garde, Šanjo Mach, je na povabilo nemškega notranjega ministra dr. Fricka večeraj dopotoval v Berlin.

Nemški vojaki za zimsko pomoč

Berlin, 6. okt. AS. Listi poročajo, da so pripadniki nemških oboroženih sil po dosedanjih poročilih prostovoljno darovali za zimsko pomoč 49 milijonov 974.086 mark, in sicer samo v času od 1. aprila do 31. avgusta letos.

Angleški oklopni avtomobil, ki so ga razbili italijanske letalske bombe.

Prvi semester dela železničarskega Dopolavora

Prve dni preteklega aprila je bil po volji Ekse. Visokega komisarja in Zveznega tajnika ustanovljen Dopolavoro za železničarje ljubljanske pokrajine.

S svojim odlokom dne 14. aprila 1942 je Visoki komisar zaupal novemu Dopolavoru že obstoječi železničarski organizaciji, to je godbeno društvo »Concordia — Sloga« in športni klub »Hermes« ter jima dal mandat za ponovno organizacijo ter za skrb za napredek v okviru dopolavorističnega delovanja. Mladi Dopolavoro je pod vodstvom svojega predsednika inž. Alessandra Guerra hitro začel svoje delo ter ga v kratkem času letošnjega poletja uresničil.

Društvo »Concordia—Sloga« je povečalo svoj delokrog in je postal kulturni odsek Dopolavora, dobilo je potujočo knjižnico, ki je imela kmalu 1500 knjig. Ustanovljeni so bili še drugi odseki, kakor igralski odsek in godbeni odsek, ki je zagotovil svoj obstoj zlasti s povečanjem svoje Glasbene šole. Športni klub »Hermes« je tudi postal odsek Dopolavora in

je bil organiziran z dotokom novih mladih sil ter se tudi — navzlic sedanjim težavam — bližja zaželenemu razvoju. V upanju, da bo urejen veliki stadion v Šiški, je dobil popolno telovadnico, ki je v teku kratkih dni začela delovati. Nato je bil ustanovljen »abavni« odsek, ki je poskrbel za reorganizacijo kina »Sloga«, kateri je dobil prvovrsten lokal, istočasno pa je bila obhvatno znižana vstopnina.

Kot dolžen doprinos k delu za razvedrilo vojakov je kino nudil doleteno število brezplačnih dnevnih vstopnic za razne vrste vojske, poleg tega pa bo jeseni organiziral posebne brezplačne predstave Oborožene Sile.

Poleg tega se preučuje ustanovitev novega socialnega sedeža, ki bi omogočal žive zveze med Dopolavorom in vpisanimi ter jim nudil moralno in gnetno pomoč, ki so jo trenutno potrební.

Za socialni odsek bo železničarski Dopolavoro posebno skrbel in zdaj se preučuje sredstva, kako povečati menzo za železniško osebje v zvezi s težavami za prehrano in z ozirom na finančne zmožnosti članov.

»Prima linea« št. 3

Izšla je tretja številka glasila Ljubljanske fašistične zveze »Prima linea«. Uvodnik govori o Ducejevem sporočilu legionarjem bataljonov »M«. List navaja znamenite besede, ki jih je Duce govoril legionarjem. Dalje obravnava list na prvi strani pregled o ustanovitvi Rusije. Na drugi strani je vreden posebne pažnje članek o plemenskem ponosu. Članek ugotavlja, da je v bivši Jugoslaviji imel židovski kapital veliko premoč. Na tretji strani je članek o junastvu. Četrta stran v slovesni obliki obravnava obletnico ustanovitve bataljonov »M«, peta stran je posvečena življenju Stranke v naši pokrajini, šesta pa športu in raznim objavam. Tednik je bogato ilustriran.

Fran Lesjak — petdesetletnik

Krepak in zdrav se je danes v sredo 7. t. m. g. Fran Lesjak, glavni knjigovodja Zadrzne zveze in poslovodja tovarne »Zmaj«, srečal z Abrahamom, da rabimo ta že dostikrat uporabljeni in pisani izraz za 50-letnico rojstva, tam na svojem prijaznem, z vzornim sadnim vrtnom obdanem domu na Peči št. 24. Kodeljevo. Rojen je bil 7. okt. pod šentpetrskim zvonom. Pozdavlja jo v tem jesenskem času marljive čeblice, saj je gospod petdesetletnik vzoren čebelar in umen sadjar, zato pač zasluži nekaj vrstic v priznanje za njegovo obsežno in požrtvovalno delo na polju sadjarstva in čebelarstva, kakor tudi na polju našega zadržništva. Dober čebelar in sadjar je g. Lesjak tudi vzoren zadrzni organizator. Je g. jubilar agilen delavec pri »Sadjarstvu in vrtnarskem društvu«, in tudi predsednik podružnice v Štepanji vasi. G. jubilar je bil učenec leta 1908. na novo ustanovljene Trgovske šole na Kongresnem trgu, za katero se je posebno zavzemal med drugimi tudi pok. dr. Janez Ev. Krek leta 1911 je g. Lesjak končal trgovsko šolo in je bil takoj kot pripravnik sprejet pri Zadrzni zvezi, kjer vestno in odlično deluje že nad 31 let in je lani praznoval 30-letnico svojega službovanja pri tem odličnem zavodu. Kot zadrzni revizor je g. Lesjak vžil mnogo težaje o zadrznem knjigovodstvu na deželi, kjer je dosegel lepe uspehe. Je že dolgo let tudi učitelj knjigovodstva na orlarski šoli, ki je zdaj v Alojzjevi vici. Med stanovskimi tovariši in med mnogimi ljudmi je g. jubilar priljubljen zaradi svoje koncilijantnosti in mirnosti. G. jubilaru naše čestitke!

Visoki komisar: EMILIO GRAZIOLI

Gobe so domača in imenična hrana

Na tramvaj nekeje na Dolenjski cesti stopi gospe s košarico v roki. Nič posebnega ni na tej košarici, saj dandanes je kar nekako moda, da se tako ugledne in premožne gospe nosijo po cestah košarice, v katerih so vse mogoče dobrote, od jabolk pa tja do krompirja in fižola. Nobene ni sram in tudi te gospe se pozna kar na obrazu, da je s kupčijo, ki jo je prav kar napravila, izredno zadovoljna. Ko se vede, se priti na košarici nekoliko odmakne in vse sosedje v istem trenutku vzdihnejo blaženo ob pogledu v košarico: »Ah, gobe! Kje pa ste jih dobili!« In nagovorjena gospe vsa srečna razkazuje svoje bogastvo: polno košarico lepih, rjavih jurčkov ima, ne premajhnih, pa tudi ne prevelikih, ravno pravih za v lonec. To bo zadovoljna družina, ko bo gospodinja pripravila iz teh jurčkov elasto postno gobovo juho, morda tudi gobe v omaki, v rižoti, kakor koli že. Saj so gobe res prava specialiteta naše dežele in po gobah je nekoč bivša Kranjka, pozneje Slovenija, zaslovela daleč po svetu, sedaj pa uživa isti glas Ljubljanske pokrajina.

Gobe! Človeku se kar sline pcede v ustih, ko pomisli nanje. Po vsem svetu, celo v daljni južni Ameriki, so sladkokusci radi povpraševali po »kranjskih« jurčkih. Da, gobe iz slovenskih krajev, za te se je že plačalo v tujini šteti lepe denarce, saj niti glavne skandinavске gobe niso bile pol toliko dobre, kakor so slovenske.

Nekoč je v naših krajih cvetela kupčija z gobami in upajmo, da še bo, samo, da bi bili ljudje nekoliko bolj pametni in ne bi gob po gozdovih in gajih tako neusmiljeno ruvali in rezali. Veak pameten gobar gobo lepo odvij, kakor sveder, potem ne uniči micelja pod gobo in tam zraste čez nekaj časa zopet nova goba. Izkušeni gobarji in gobarice zato skrbno skrivajo svoje tajne in ne izdajo nikomur onih temotnih globeli in kadumj, onih grmov, v katerih se skrivajo gobje družine.

Najbolj spoštovana naša goba je pač veliki goban ali jurček. Ni pa to najboljša goba, kakaj poznavalci vedo še za druge, boljše gobe, samo neizkušeni gobarjem ni etvetovati, naj nabirajo tudi te. Kaj lahko jih namreč zamenjajo s strupenimi ali pa vsaj s takimi, ki povzročajo motnje v prebavi. Lani se je v Ljubljani že pripetilo nekaj primerov smrtnega zastrupljenja z gobami, ko so ljudje zamenjali užitne ježovke s sličnimi, toda strupenimi gobami. Prav ježek je res okusna goba — samo treba jo je zavžiti kaj hitro po času, ko jo utrgamo. Skoraj vsaka goba, ki dalj časa stoji, postane namreč strupena, ako ni pravilno posušena.

Najbolj znane naše užitne gobe so poleg velikega gobana še lisčke, mavrohi, parkelci in slične gobe, vsaka teh gob pa ima seveda več vrst. Sladkokusci zelo cenijo tudi takozvani cesarski goban, ki je baje naša najbolj fina goba, samo težko jo je dobiti.

Naši ljudje so včasih zaslužili lepe denarce tudi s sušenjem gob. Največ gob so posušili jurčkov, ki so izvrstni in primerni za sušenje. Gobe ljudje razrežejo na tenke lističe in jih posuše, najboljše na suhem zraku. Pravilno posušene gobe morajo biti tudi v suhem stanju bele in take so najraje kupovali zastopniki tujih trgov za izvoz.

Kaznovani kupci in prodajalci

Urad za nadzorstvo nad cenami na Visokem komisariatu sporoča, da je Kr. kvestura v Ljubljani od 16. do 30. septembra kaznovala zaradi prestopkov proti veljavnim predpisom o nakupu in prodaji življenjskih potrebščin naslednje:

Ker niso dobavili predpisanih količin mleka »Preveduc, so bili kaznovani: z globo 2000 lir in z zaporom 15 dni posestnik Usenik Ivan, Ljubljana, Dolenjska cesta 23; Košar Anton, posestnik, Ljubljana, Tržaška 91, in posestnik Povše Anton, Štepanja vas 1. — Z globo 2000 lir sta bila kaznovana posestnik Avšič Alojzij, Draga 48, in posestnik Bahar Franc, Ljubljana, Vodnikova 54. — Z globo 1500 lir je bil kaznovan posestnik Kočevar Anton, Ljubljana, Vodnikova 66. — Z globo 1000 lir so bili kaznovani Ljubljani: Mergenthaler Adolf, posestnik, Zaloška 63, posestnik Selan Franc, Hradskega 7, posestnik Valentinčič Anton, Štepanja vas 22, posestnica Franca Zakotnik, Draga 44, posestnica Franca Strukelj, Podutik 39, posestnik Ivan Zakotnik, Vodnikova 129, posestnik Černe Anton, Za vajo 6, posestnica Marija Marinko, Jernejeva 39, posestnik Vrhovec Josip, Poljanska 46, posestnik Zalaznik Jakob, Ižanska 35, posestnik Franc Dolinšek, Jurčkov stradan 34, posestnik Lavrič Andrej, Jurčkova pot 78. — Z globo 800 lir sta bila

kaznovana posestnik Karte Josip, Zaloška 142, in posestnik Mervar Franc, Vič. — Z globo 500 lir so bili kaznovani posestnik Pavel Dečman, Vodmatska 29, posestnik Černe Franc, Zaloška 140, posestnik Babšek Franc, Štepanja vas 26, posestnik Kelbel Valentin, Zaloška 124, posestnik Rožek Avgust, Vič 48, in posestnik Zavašnik Andrej, Vič 14.

Zaradi navijanja cen so bili kaznovani: z globo 1000 lir Ljubljani: Rahne Ivan, gostilničar, Ciglarjeva 30, Korzika Frančiška, trgovka, Vrtača 3, Špan Neža, trgovka, Predjamska 53, in Kačič Minka, gospodinja, Tyrševa 58, slednja še z zaporom 10 dni. — Z globo 800 lir in zaporom 8 dni je bila kaznovana prodajalka Felicitas Terpin, Rožna dolina VIII-12. — Z globo 800 lir, 5 dni zapore, pri čemer se ji lokal zapre za 30 dni, je bila kaznovana Lovšin Amalija, lastnica mlekarne v Strossmayerjevi 4. — Z globo 500 lir so bili kaznovani: gostilničarka Marija Češnovar, Celovška 85, gospodinja Zdele Josipina, Draga 61, gospodinja Škrbec Uršula Hradskega 8, prodajalka Mulej Ivana, Zrinjskega 6, gospodinja Marija Kastner, Nove Jarše 64, trgovka Zorž Ema, Tržaška 81, trgovka Beve Franciska, Tyrševa 19, trgovka Dobrič Slavka, Tovarniška 17, prodajalec Babič Alojzij, Gregorčičeva 4, gospodinja Iva

Jožef Löbel

Povest o insulinu

Tam ga ni pričakoval samo glavni ravnatelj, temveč sta prišla na posvet tudi tehniški vodja in še trgovski ravnatelj.

Vsi trije gospodje so profesorja obsuli s čestitkami in z besedami velelaskavega priznanja. Potem jim je ponovno in na drobno poročal o svojem dotedanjem delu in sklenil svoje poročilo s pozivom, da je treba zdaj prirediti izdelovanje naj na debelo, če naj zdravlje pride postopno vsej javnosti v prid.

Ko je končal, je nastal molk.

Potlej se je vljudno oglašil glavni ravnatelj: »Mi vsi smo o neprecenljivi vrednosti vaših dosegov popolnoma prepričani, spoštovani gospod profesor, in brez pridržkov cenimo njihov komeč. Kljub temu boste razumeli, da si moramo kot trezni trgovci ogledati stvar tudi z drugih strani, da moramo tako rekoč govoriti svinčnikom v roki. Naj začnem kar z najvažnejšim: naš trgovski vodja nam bo nemara znal približno povedati, kaj stane izdelovanje vašega ekstrakta.«

Trgovski ravnatelj se je odkašljal. »Ena sama cevka tega sredstva stane približno 50 mark.«

»In koliko takih cevk bi bilo po vašem, gospod profesor, treba za eno življenje?«

»To je težko reči. Od kraja bi bilo že treba vzdrževati bolniku večkrat na dan, kasneje pa bržčas postopno manj in manj. A ker gre za stvar, ki bo bolniku trajno manjkala, mu jo bo treba tudi zmerom dajati, bržkone dokler bo živel.«

Gospodje so se poparjeno spogledali. Zlasti glavnemu ravnatelju je bilo videti, da mu je šlo hudo do živega.

»Saj potem to vendar ni zdravilo niti za gornjih deset tisoč, kakor pravimo, temveč kvečjemu za gornjih deset!« je na koncu vzkliznil z bolestnim nasmehom. »Če je tako, pa sploh ni da bi mislili na to stvar!«

Profesorja je ta ugovor nekoliko zmedel. »Saj se bo izdelovanje s časom vendar lahko pocenilo,« je zajecjal.

Toda glavni ravnatelj se ni mogel pomiriti. »Petdeset mark za en sam vbrizg!« je vzkliznil zapored. »Prosim vas, dragi profesor: če zmanjšamo stroške za polovico, za tri četrtine, še za mnogo več — na zeleno vejo vendar ne pridemo. To zdravilo si lahko privoščijo samo milijonarji, pa če bi ga izdelovali za desetino te cene; nikoli pač ne more postati »roba«. Ne, ne, še misliti ni na to, da bi mogli kdaj koli resno razmišljati o vaših predlogih.«

»Ali se mar to pravi, da se bojite nadaljnjih investicij?« je poparjeno vprašal profesor. »Saj vendar ne moremo zmerom imeti takole branjarja...«

»To se pravi, da nas ne zanimata ne branjarja ne veleobrat!« Glavni ravnatelj se je polagoma zbral: »To se pravi, da, to se pravi, da se z izdelovanjem zdravila, ki stane toli velikanske denarje, žalilob ne moremo pečati. In da moramo sploh vse skup pustiti.«

Zdaj je bil profesor tisti, ki se je zgrozil. »Vendar ne, gospodje!« je vzkliznil. »Saj menda niste tako kratkovidni, da bi tak iz rok stvar, ki utegne biti za vaše podjetje, za vso domačo industrijo, za ves svet neprecenljive vrednosti — samo zato, ker so prvi tipajoči poskusi več stali, kakor smo vsi skupaj sprva mislili...!«

Za gospode je bila pa stvar že sklenjena. Postali so spet hudo vljudni. Seveda, sami, to se pravi, osebno bi z veseljem žrtvovali svoje premoženje, da, celo svoje življenje, da bi le mogli služiti znanosti in bolnemu človeštvu... a kaj, ko na žalost niso neodvisni kakor kakšen učejak. Nič drugega niso kakor ponižni hlapeci svojih delničarjev. Med temi je pa mnogo vdov in sirot, ki so vtekle v podjetje vse svoj denar. Podjetje ima dolžnosti do njih, dolžnosti, ki jih po nobeni ceni ne sme zanemarjati. Zato so prisiljeni kar najvestneje preračunati ne samo izdelovanje na splošno, nego tudi stroške za sleherno zdravilo posebej.

»Prepričan sem,« je sklenil glavni ravnatelj svojo govoranco, ki je zvenela prav tako vljudno kakor neomajno, »prepričan sem, da ne govorim samo v svojem imenu, temveč tudi v imenu svojih sodelavcev, če vam zagotovim, da bi mi vsi, kar nas je tu, nesebično zastavili vse svoje sile za vaš toli veliki in lepi cilj, ne glede na uboren dobiček. Toda navedeni razlogi nas na našo največjo žalost silijo, da se nadaljnemu izvrševanju tega dela za vselej odrečemo.« (Dalej.)

na Okorn, Strma pot 6. — Z globo 500 lir in z zaporom 10 dni pa sta bili kaznovani prodajalka Marija Kalčič, Copova 10, in trgovka Marija Glavan, Tyrševa 37. — Z globo 100 lir je bila kaznovana Marija Bandi, prodajalka na Opekarski cesti 37.

Z skrivni nakup in zakol govedu so bili kaznovani: Kotnik Franc, delavec, Cesta dveh cesarjev 84, z globo 2000 lir, zaporom 15 dni in z zaplenbo mesa; Klemenčič Anton, delavec, Brezovica 10, z globo 3000 lir, zaporom 20 dni in zaplenbo mesa, in Zalar Jakob, mesar, Predjamska 14, z globo 2000 lir in 20 dni zapore; lokal se zapre za 30 dni.

Ker niso držali v redu registra o nakupu in prodaji racioniranih živil in ker so prodajali moko brez odrezkov živitjskih nakaznic, sta bila predana sodnim oblastem Drobina Albina, lastnica pekarnice, Tržaška 82, in Martine Franc, trgovci, Bleiweisova 17. — Z globo 2000 lir je bila kaznovana Čad Agata, gostilničarka, Pot na Kožnik; lokal se zapre za 30 dni. — Z globo 1500 lir je bila kaznovana trgovka Belič Vera, Verovškova 56. — Z globo 1000 lir so bili kaznovani: gostilničarka Marija Miklič, Tržaška 46, gostilničarka Antonija Fon, Tyrševa 84, gostilničar Martin Zitnik, Rožna 15, in Marija Dolenc, lastnica javne kuhinje, Piazza Mussolini 3, slednja je dobila še 10 dni zapore. — Z globo 500 lir sta bila kaznovana peka Dolinar Andrej, Bohoričeva 1, in Leskovic Adolf, Opekarska 8. — Z globo 100 lir je bil kaznovan gostilničar Čizmar-Vestič Marjan, Miklošičeva 4.

Ker je kupila blago brez točk je bila kaznovana trgovka Malavašič Marija, Cankarjev trg 4, z globo 1000 lir in 10 dni zapore.

Ker nista prijavila pnevmatik sta bila kaznovana ravnatelja Reichel Friderik, Šmartinska 30, in Abarth Karel, Cesta Viktorja Emanuela III 20, z globo 500 lir; slednjemu je bilo blago zaplenjeno.

Ker ni prijavila oblačilnih potrebščin in blaga je bila prijavljena sodnim oblastem trgovka Marija Bajda, Pred Škofijo 16. — Sodnim oblastem sta bila prijavljena, ker nista prijavila blaga in ker sta prodajala blago brez točk trgovci Anton Kadivec, Slomškova 81, in uradnica Valenti Josipina, Brejčeva 3.

Ker ni izpostavila cenika je bila kaznovana trgovka Ivana Penko, Tyrševa 69, z globo 500 lir.

Ker sta kopičila cigarete, so bile cigarete zaplenjene natakarijema Britek Albertu in Sulek Ivanu v hotelu Metropol in sta bila prijavljena sodnim oblastem.

† Francetu Jankoviču

To je bil neznaten možiček, ki si ga videl na škofjskem vrtu. Kopal je, plel, zabijal kole, prevlačeval vozček in imel toliko drugih drobnih opravil, da mu je vsak dan nekaj preostalo za drugi dan. To bi bilo vse, kar bi se moglo po dnevnih pameti zapisati o njem. In vendar je bil to človek, ki ga je toliko njih poznalo v diševici, bil je tako velik prijatelj otrok, da so me otroci, moji in drugi, ki so ali pridejo na vrt, zaprosili, da ne rečem: zahtevali, naj o njem kaj napišem.

Otroci namreč imajo svoje merilo za vse dobro in slabo. Če pa otroci sami pomislijo, kako bodo uredili pogreb in so ga spremili z rdečimi šopki na zadnji poti brez vsake bahavosti in razkošnosti, če so z njimi okrasili njegov grob, če so bili tako resnično žalostni, kakor ne bodo ne pri tem ne pri onem, če so jokali ob vesti, da ga nimajo več, potem mora biti nekaj za tem.

Da, izgubili so svojega velikega prijatelja »Fronca«. Bil je zadnji kočijaž v škofiji in pripovedoval, da je z dr. Jegličem prevozil za birmo vse fare v diševici še pred l. 1918 štirikrat, nekatere petkrat. S poudarkom in ponosom je to pripovedoval, kakor pripoveduje samo-zvesti služabnik o svojem gospodarju. Poznal je postrežbo v župniščih in po njej presojal red ali nered po župnijah. Morda bi kdo mislil, da mu je za to bila merilo večja ali manjša razkošnost in bogatija? Motil bi se! Stvar je presojal kot bi presojal otrok. Po prisrčnosti in ljubeznivosti. In ti, je tako zvesto zadel pravo, da ne bi bilo treba nobene druge sodbe.

Njegovi konjiti! Vidite, to je bila posebna posebnost. Če se je kateri živali dobro godilo, kakor je pisano v bukvah, se je njegovim konjem. Tako je skrbel zanje, da se tudi potem, ko jih ni imel več, ni mogel ločiti od sobice zraven njih.

Da bi po zimi ne bili brez gibanja, je prepečljal vsa drva s škofjske pristave v Goricanah. L. 1927. je hotel dr. Jeglič v gospodarski stiski konje prodati. Kako je bil Fronc hvalečen, ker smo škofa prav iz gospodarskih ozirov pregovorili. Če hereš povesti, bereš o zvestih kočijažih, nasmehneš se morda in misliš: Lepo, če bi ne bilo izmišljeno! Meni se o Froncu ni treba izmišljovati.

In imel je nesrečo, da je on takrat vodil konje, ko se mi je ponesrečil sin, njegov največji, takrat štiri letni prijatelj, ki je smel držati za vajke. Dasi je otrok sam zakrivil njegovo smrt, opominu, se ni dal utolažiti. In skrivaj je čisto zahajal na njegov grob.

Če je bil dobre volje, je pripovedoval, kako je bilo v ruskem ujetništvu. Njegovega imena si cer ne boste brali v nobeni zgodovini, a otroci ne bodo nikoli pozabili, kako je z njimi delil svojo malico, ki jo je izvelkel iz kakšnega prav umazanega papirja. Imeli so vse to rajši ko domač kruh. Fronc jim je vse napravil. Treba je bilo n. pr. zabiti kolček pri začetju ograji. Klicali so ga čez cel vrt. Fronc je pustil vse in šel pomagat. Treba je bilo napraviti to in ono; bilo je besed in pričkanja in mahanja z rokami, dokler niso poklicali Fronca, ki jim je razsodil: njegova je obveljala kot zadnja modrost za vse.

Tega skrivnega možička ni več. Na vrtu se čuti neka nevidna vrzel. Bog je poklical svojega oseminšestdesetletnega zvestega služabnika v nebesa in dr. Jeglič ima enega svojih zvestih več pri sebi. Da bi ne bil Fronc dnevno pri maši, bi morala biti res že velika ovira.

Mi pa — posebno otroci — smo izgubili svojega srčno dobrega prijatelja. N. Velikonja.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 7. oktobra: Kratica rožnega venca; Justina, dev. in muč.; Marko, papež; Sergij, m. Cetrtek, 8. oktobra: Brigita Švedska, vdova in ustanoviteljica reda; Simeon, starček; Demetri, muč.; Artemon, muč.

— Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani sporoča, da je s 1. oktobrom zdravniška ordinacija v Šiški za zavarovane ukinjena in zdravnik dr. Rupnik ordinira od tega dne dalje samo v zavodovem ambulatoriju. Zavarovanci, ki potrebujejo zdravniško pomoč, naj se zglase v ambulatoriju.

— Redni večerni trgovski tečaj. Učni predmeti: knjigovodstvo, korespondenca, računstvo, italijanščina, stenografija, strojeplasje. Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov. Koristna in cenena strokovna izobrazba za praktične pisarniške poklice. Pričetek 12. oktobra. Vpisovanje vsak dan, tudi zvečer. Zahtevajte nove brezplačne prospekte. Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

— Jesenski dnevi v vsej krasoti. Tako lepih dni v začetku oktobra že kmalu ni bilo, kakor so letos. Navadno je prav oktober prinašal mnogo dežja, saj je znan kot mesec, ki izkazuje v naši pokrajini primarni maksimum mesečnih padavin, je mesec, ko se navadno vrste hudi nalivi in slede povodnji. Vsi prvi dnevi oktobra pa so letos lepi, jutraj v Ljubljani megleni, čez dan jasni in topli. Še vedno naleto na krepke, močno ogorele mlade in starejše kopalce, ki se podnevi, zlasti ob popoldanskem urah pridno sončijo in klopejo v Ljubljani. Njih pljuča se bodo nasrkala sončne toplotne energije za mrzle zimske mesece. Tudi ponedeljek je bil kakor drugi dnevi sprva jutraj sivkasto meglen, čez dan pa sončen in jase. Vladovalo je zatišje. Dnevni temperaturni maksimum pa je bil v ponedeljek nekoliko nižji kot prejšnji dan. Bilo je v ponedeljek največ +22,6 stopinj Celzija, v torek jutraj je bil zaznamovan tudi nižji minimum in sicer le +11 stopinj Celzija. Barometer pa se je od ponedeljka na torek dvignil za nekaj milimetrov na 763,3 mm Dvig barometra in padec temperature navadno znači, da ostane vreme neizpremenjeno.

— Tretja košnja na Barju. Vročina s sušo je po nekaterih krajih Ljubljanske pokrajine trajala do 2 meseca in pol, po drugih krajih pa je pritisnila šele od Velikega Smarna naprej in je držala dober mesec dni. Lepo vreme je bilo povoljno že za prvo košnjo, da so kmetje neovirano in v redu spravili dobro posušeno seno pod streho. Druga košnja za otavo je bila tudi v lepem vremenu. V drugi polovici septembra je pritisnilo deževje, ki je po nekaterih krajih namočilo zemljo do 20 cm v globino. Prav to deževje je vplivalo na boljšo rast trave in sedaj so na Barju začeli že s tretjo košnjo. Mnogi so spravili prav lep otavič na varno. Tretja košnja je v polnem razmahu, ker se skušajo mnogi kmetje dobro preskrbeti s krmom, boječ se, da jim je ne bo drugo leto primanjkovalo. Na poljih so sedaj ostali samo še pozno jesenski pridelki, tako zelje, pesa, repa, korenje in pozna ajda. Drugi pridelki so že vsi pospravljeni.

Ljubljana

1 Z razstave Tineta Gorjupa v Jakopičevem paviljonu. Med najbolj uspele razstave v Jakopičevem paviljonu letošnjega leta spada gotovo razstava akademskega slikarja Tineta Gorjupa.

NOVOMEŠČANI!

Prvo knjigo iz zbirke

GORIČANEC

„Naša knjiga“ II. polletje tiskan program in vse potrebne informacije dobite vedno v naši podružnici v Novem mestu.

Založba Naša knjiga
LJUDSKA KNJIGARNA
v Ljubljani, Pred škotijo 5

ki razstavlja kolektivno delo pod Tivolijem. Kako je priljubljen pri občinstvu, potrjuje tudi dejstvo, da si je nekdo v nedeljo izposodil in vzel na svoj dom neko sliko z razstavnega prostora, da bi si jo natančneje ogledal. Prosimo dotičnega, naj sliko potem, ko si jo bo dobro vtisnil v spomin, prinese še pred zaključkom razstave v Jakopičev paviljon, ker je bil pri tem delu opazovan, ker se bo na ta način ognil neljubim posledicam. Sliko si potem lahko kupi od slikarja.

1 Sv. maša zadušnica za pokojnima Francem in Maro Kocjančič se bo brala v sredo, 7. t. m. ob 9 v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

1 Namesto cvetja na grob pokojne gospe Ninice Pinter je darovala trdka Schneider & Verovšek Društvu slepih v Ljubljani 500 lir, za kar se ji društvo iskreno zahvaljuje.

1 Učite se strojeplasi! Novi, eno- in trimesečni tečaji pričnejo v četrtek, 8. oktobra. Hitra in uspešna desetdnevna metoda. Največja moderna strojeplasična, 60 raznovrstnih pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. — Specialna strojeplasična šola! Posebni tečaji tudi za stenografijo, knjigovodstvo in moderne jezike. Informacije, brezplačni novi prospekti s slikami na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

1 Starši! S poukom otrok srednjih, strokovnih in ljudskih šol že začnemo. Vpišite jih že sedaj, ker bomo z njimi ponovili vso stvarino, predno gredo v šolo, pozneje pa bomo z njimi delali vsak dan sproti po dve uri (razlaga, poprava nalog, priprava, izpraševanje itd.) Informacije in prijavljanja dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16, Korepetitorij, Mestni trg 17-1. nadst.

GOSPODJE POZOR! Klobučarna „PAJK“ strokovno, očisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priporoča Rudolf Pajk, Sv. Petra c. 38

1 Opera bo začela letošnjo abonentsko sezono v soboto 10. t. m. Upriporjena bo Verdijeva »Traviata«. Po večletnem izvajanju bo letos pod novim muzikalnim vodstvom, v novi režiji in koreografiji popolnoma na novo nastudirana. V letošnji uprizoritvi bo izvajana v originalni zasnovi, brez ert, ki so bile doslej. Nova inscenacija in novi kostumi bodo dali operi tudi slikovit zunanji okvir. Dirigent: D. Zebre. Režija in scena: C. Debevec. Zborovodja: R. Simoniti. koreografija: inž. P. Golovin. Realizacija inscenacije: V. Škrušny. V prvi predstavi se bo predstavil novi, mladi tenorist, Drago Čuden v partiji Alfreda. Naslovno partijo Traviate bo pela Vidiljeva, oeta — Janko.

1 Kolikor jezikov znaš, toliko veljaš! Prijavite se v nove tečaje, predvsem italijanščine, nemščine in francoščine. Posebne konverzacijske ure za spretnost! Začetek 15. oktobra, prijavljanje dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16, Mestni trg 17-1.

1 Zoper prah in plevel — kloromagnezijeva sol. Prvič je menda mestno cestno nadzorstvo poslovalo tedanja Tyrševa, sedanjo Bleiweisovo cesto ob Evarhističnem kongresu, ko so ogromne množice hodile na Stadion in bi se bile dušile v prahu, če bi »netakovana« cesta ne bila posuta s kloromagnezijevo soljo. Pozneje pa je mestna občina večkrat na raznih cestah rabila to sredstvo zoper prah s prav dobrim uspehom, kar smo se lahko tudi pred kratkim prepričali posebno na Cesti soške divizije pred kolodvorom. Ko so se pa pojavile pritožbe proti travi na cesti, je mestno cestno nadzorstvo spet poseglo po kloromagneziji soli res s popolnim uspehom. Plevel je ta jedka sol popolnoma požgala med kockami, da sploh več ne požene. Pripominjamo pa, da se potresanje plevela s kloromagnezijevo soljo izplača le tam, kjer raste plevel med kockami ali porfirnimi ploščami ter bi bilo izkopavanje plevela predrago. Na netakovanih cestah bo zato treba plevel še nadalje kopati. Sicer pa moramo upoštevati, da z zeleno travo obrobjenih cest in ulic ne smemo smatrati za slabo vzdrževane ceste, saj zeleni robovi samo poživljajo sivo monotono cest ter zato ob glavnih cestah prav radi vidimo zelene obrobke, ki jih vzdržujejo vrtnarji. Pripominjamo pa, naj nikdo nikar s kloromagnezijevo soljo ne preganja plevela z gredic, ker bi z njo uničil tudi posevke in cvetlice ter zelenjavo.

1 Gobe na trgu. Nabiraleci gob in gobarji-strokovnjaki so v nedeljo že zgodaj pohiteli na razne kraje in začeli iskati »gobe«, za katere je nastopila prav ugodna sezona, ko so se že pojavljali glasovi, da bo letina za gobe bolj slaba. Da je tudi za nje dobro leto, se kaže zadnje dneve na ljubljanskem trgu. V ponedeljek in torek je že človek lahko kupil večjo množino jurčkov, ko jih je imel na izbiro od malih do največjih.

Egiptovska fronta: Italijanski uničevalni oddelki med akcijo na odseku pri El Alameinu

Prihajajo gobe zlasti iz dobrih in štepanjske okolice. V torek je prinesla na trg neka kmetica poln jerbasa jurčkov, malih in velikih. Med velikimi so bili pravi orjaki. Na prostoru ob vogalu semenišča je bilo v torek tudi mnogo jurčkov naprodaj, nekatere nabirale so jih prinesle kar cele zaboje in košare. Omeniti moramo, da so letos gobe razmeroma drage. Veliki jurčki so bili po 18 lir, mali po 20 lir kg. Gobe so kupovale nekatere premožnejše gospodinjice. Splošno zatrjujejo, da bo letos zelo mnogo gob nasušenih. Mnogi Ljubljanci so jih že začeli sušiti in lahko opazimo na periferiji mesta, tako na dolenski strani, kako ljudje marljivo suše jurčke, ko jih raztrosijo po primernih sušilnicah, poprej pa se lepo očistijo in razrežejo.

Naznanila

GLEDALISCE, Drama: Sreda, 7. oktobra ob 17: »Obe nase«. Red premierski, Krstina predstava. — Cetrtek, 8. oktobra ob 17: »Obe nase«. Red cetrtek.

Opera: Sobota, 10. oktobra ob 17: »Traviata«. Red premierski. Otvoritevna predstava operne sezone. — Nedelja, 11. oktobra ob 16: »Sevilski brivci«. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

ROKODELSKI ODER: »Kadar se utrga oblaki«. Je pomembno delo v najnovejši slovenski dramatik. Sodobna snov in domneve okoli dejstva dramatično privlačnost. Osrednja misel, ki prepleta dejanje, daje delu resnično človeško vrednost. Delo bo, po uspehi premieri uprizoril Rokodelski oder v nedeljo, 11. oktobra ob 5 popoldne. Na predstavo opazujemo, preskrbite si vstopnice v predprodaji v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrkova 12-1. nadst.

RADIO, Sreda, 7. oktobra: 7.30 Pesmi in napevi — 8. Napoved časa — Poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Plošče — 13. Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročila Vrhovnega Povelstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Pisano glasbo izvajajo orkester pod vodstvom dirigenta Segurinja — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Operna glasba na ploščah — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert vodi dirigent G. Morelli, sodeluje tenorist Mudi Glavogodi — 19 »Glasorimo Italijanske« — prof. dr. Stanko Lehen — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Valček — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.45 Radio na družino — 21.15 Orkester Cetra vodi dirigent Barziza — 21.40 Koncert žamla Ljubljana — 22.10 Koncert Tria di Trieste — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnarji: mr. Lensek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komolar, Vič, Tržaška cesta 48.

POIZVEDOVANJE. Našla se je legitimacija na ime Fabjan Julijana in denarnica z večjo vsoto. Dobi se Sv. Petra c. 61.

Gospodinja, ki je poleg tramvaja na tromostju iskala lastnino zgubljenih rokavic, naj jih blagovoli oddati v upravi »Slovenec«.

Našel se je šop ključev na ulici Stare pravde. Dobe se Strleška 3 (Golob).

Mlekarsko knjižnico za mlekarno Pečar, Poljanška cesta, sem izgubila v sredo, dne 6. septembra. Pošten najditelj naj jo odda mlekarni ali v upravi »Slovenec«.

Našla se je v ponedeljek, dne 5. oktobra denarnica z manjšo vsoto denarja. Dobi se v Levčevi ulici št. 4, pri Vodopivec.

Iz Gorizije

Trgatev. V tem tednu bo letošnja trgatev po vseh naših vinorodnih predelih skoraj brez izjeme zaključena. Pričela se je v drugi polovici septembra, ko smo zdihovali pod obupno sušo in so bili tudi izgledi na vinsko letino zelo piškavi. Močno deževje, ki je v tem času pošteno premočilo izsušeno zemljo, je koristilo tudi trti. Mirno lahko trdimo, da imamo v splošnem srednje dobro vinsko letino. Izredno bogato letino, ki se nam je obetala še v začetku avgusta, nam je zmajčila huda suša, toča je sklestila samo nekatere pasove in na splošni pridelek ni veliko vplivala. Trta je bila obložena, kot ljudje redko pomnijo, grozdi so bili bogati in izraščeni. Radi pomanjkanja moče so pa ostale jagode drobne in so se ponekod docela stisnile. Zlasti pri mladih nasadih, kjer korenine ne segajo globoko, in pri opekasti zemlji je suša hudo gospodarila. Pridelek je izhoren in ima skoraj povsod visoko gradacijo sladkorja. Suše se okrog 20 stopinj, pa tudi o 24 stopinjah sladkorja se govori. Trta v teku vsega leta ni poznala bolezní in je ostalo grozdje izredno zdravo, zato bo kapljica okusna in prvovrstna.

solviral gimnazijo pa še gozdarsko in trgoveko šolo, Andrejova nezakonska hči Lenka, katero so bili vzeli k sebi že petletno, ko se je vrnil Andrej z njo iz sveta domov ter postal prvi žagar pri Kalanu, ki je bil poglaj njegovca očeta na boben, podri njihovo bajto in zgradil na istem mestu žago in elektrarno. Po petindvajsetih letih se v dobi krize začne Kalanovišče majati. Mogočni Kalan je pred gospodarskim polomom, ob katerem se paralelno z vremensko katastrofo tudi v družini zbirajo hudourni oblaki, dokler se ne utrgajo. Povodnji je odnesla žago, nevihta v družini pa je razčistila zrak: Lojze in Lenka, ki naj bi se poročila, da bi se poravnali stari računi, sta brat in sestra...

Jakoba Kalana je igral Cekuta in ga podal tako življenjsko verno, da je zadovoljeval. Najtežji vlogi je imela Cankarjeva, ki se je vživela v Ano in prav lepo varirala vse nianse duševnega boja od prve skrbi in bojazni do obupne groze in odločnosti izpovedi v sklenjenih scenah. Občinstvo bi seveda želelo, da bi bila v posameznih prizorih nekoliko glasnejša, čeprav se da zagovarjati tudi tak način pojmovanja, kot ga je pokazala. Tokačev Lojze je bil vseskozi prav dober in prav tako Korošček Andrej. Merharjeva je kot Lenka tudi to pot pokazala svoj igralski talent. Pirnat je z Izdom ustvaril tip »zaznamovanega« z vso njegovo nasladno maskevalnostjo, ki se pa tudi uračuna. Posebej zasluži tudi vse priznanje kot spreten režiser. Stojanov poštar Pavlič je prav tako zadovoljil, čeprav je bil za svojo vlogo nekoliko premlad.

Občinstvo, ki je napolnilo dvorano, je z zanimanjem sledilo poteku igre, vendar so bili med njimi tudi taki, ki je niso domleli in so mestoma motili potrebno zbranost. — Kolikor vemo, je program nove sezone Rokodelskega odra že določen in poskrbljen je, da bodo obiskovalci od predstave do predstave zadovoljni, ker se bodo menjavale resne in vesele igre.

Iz Hrvaške

Iz Bjeline v NDH se je izselilo na Madžarsko 600 Madžarov.

Po odredbi hrvatskega domobranskega ministra mora organizirati vsaka hrvatska garnizija vzorno posestvo in kmetijstvo, na katerem bodo dobivali vojaki za časa službe v kadetskem roku vsa potrebna teoretična in praktična navodila iz moderne kmetijstvo.

V Rajlovcu pri Sarajevu, letalski postojanki hrvatskega domobranstva, so pred kratkim zgradili in odprli prvo domobransko džamijo.

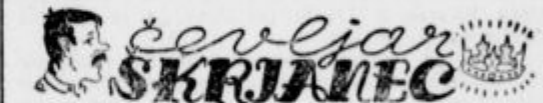
Smrt gledališke igralkine Nine Vavre. V Zagrebu je umrla znana hrvatska gledališka igralka Nina Vavra.

Iz Srbije

Število pekarn v Beogradu zmanjšano na polovico. Srbsko ravnanstvo za prehrano je sklenilo zmanjšati število begradskih pekarn na polovico. Nato se je odločilo deloma iz čisto administrativnih razlogov, deloma pa tudi zaradi tega, ker se nekateri peki niso držali izdanih predpisov za pravilno razdeljevanje kruha in moka, zopet drugi pa niso imeli na razpolago zadostnih količin drv. Po tem sklepu ima sedaj Beograd 111 pekarn, prej jih je imel 253.

Zbirka Ljotičevih člankov. Pod naslovom »Narodni put« je izšla v Beogradu knjiga, v kateri so objavljeni vsi Ljotičevi članki o raznih pereh vprašanjih.

Preimenovanje javnih lokalov tudi v srbski pokrajini. Vgledu Beograda slede tudi ostala srbska mesta in kraji ter spreminjajo imena na tamošnjih javnih lokalih ter jih nadomeščajo z domačimi, ali pa z imeni, ki odgovarjajo duhu časa. Tako so se v Sabcu preimenovali vsi gostinski obrati ter so si nadeli nova imena, kakor »Nova Evropa«, »Nova Srbija«, »Podrinjac« in podobno.

5.

PO BELI CESTI JE KORAKAL DAN ZA DNEM VEDNO DALJE IN DALJE PROTI VZHODU, MEDPOTOMA PA JE VESELO PREPEVAL IN POZVIZGAVAL, DA MU NI BILO DOLGČAS.

6.

LJUDI, KI JIH JE SREČAVAL, JE NEPRESTANO SPRASEVAL, CE JE ZE V JUTROVI DEZELI KO SO MU REKLI, DA SE NE, JE ZE KAR JEZEN KORACIL NAREJ, KAJTI POT SE MU JE ZDELA ZE RES KAR PRE-DOLGA.

KULTURNI OBZORNIK

Razstava Tineta Gorjupa

V Jakopičevem paviljonu razstavlja zbirko podob slikar Tine Gorjup. Po katalogu je zbral 69 slik v različnih slikarskih tehnikah, vendar v glavnem prevladujejo oljnathe podobe. Napolnjene so tri sobe razstavišča in ima razstava kar reprezentativni značaj.

Slikar izhaja iz zagrebske umetniške šole. Kakor sem bral v časopisih se prištevata k slikarjem naturalistom in v resnici hočejo biti in tudi so, njegove slike verno zrcalo naravnih lepote. Slogovno se njegovo teoretično zanimanje povsem krije z obliko slikarske tehnike. Ze od učiteljev si je Gorjup pridobil solidno slikarsko osnovo, osnovo, ki ni hlastala za efemernimi poizkusi, ki so tedaj preplavalji evropsko umetnostno torišče, ki pa spet ni običajna v izraznem svetu impresionizma in je pripovedovala v nekakem kompromisnem jeziku o novih slikarskih problemih v smislu umetniškega napredka. Najbolj izrazit zastopnik te vrste umetnikov pri nas, pa tudi najbolj kvaliteten, je Fr. Pavlovec. Njegovo pot gre kakor priča ta razstava tudi Tine Gorjupa. Zato ni čudno, če se njegove podobe slikarsko včasih naslonijo na impresionistično (posebno tehnično) tradicijo, včasih pa spominjajo po sorodni težnji za izrazom tudi na Pavlovca. V glavnem pa je seveda dal slikar delu tudi osebnostno noto. Seveda ni to nota, ki označuje izrazito enkratno umetnostno osebnost. Prav zmeroma težnja za svojim slikarskim izrazom približuje slikarja na stališče, ki ga zastopa veliko slikarjev.

Ko bi zastopal Gorjup kako ekstremno slikarsko smer, bi bil seveda bolj originalen. Tudi naturalizem bi se dal drugače slikarsko izraziti.

Toda originalnost še ni kvaliteta in tako se je slikar raje odločil za zmerno, recimo realistično umetnost. Njegova umetnost je vedrega značaja. Scene njegovega slikarstva se odigravajo na prisojni strani sveta. Je tu precej sonca, svetlih pokrajin, cvetja, »zatišja«. Slikar se je ognil encam, kakor se tudi izogiba vsem problemom, ki niso izključno slikarski. Ponekod gre v tej smeri predaleč, ker se zde njegova platna tu pa tam malce nedomišljena, tudi lahkonisiljena. Ravno to pa spet na nekaterih slikah manjšega formata vpliva ugodno. Nastanejo podobe kot n. pr. »Magnolija«, ki so prijetne na oko, pa tudi za občutek. Ta vrsta umetnosti se zgovorno obrača k občinstvu, ki že itak ljubi zmerno obliko. Gorjupova umetnost bo, v kolikor že danes ni — gotovo zelo popularna.

Od razstavljenih slik bi omenil podobe: »Pred ogledalom«, kjer je slikar našel problem portreta in prostora, zanimivo kompozicijo »V ateljeju«, kjer je interesantno skušal spraviti v sklad ekupino dveh oseb, posebno v barvnem oziru, ter naposled dobro krajinsko sliko »Polje«. Ton, karakter krajinske strukture, posebno pa tehnična virtuoznost ji dajejo na razstavi gotovo prvo mesto.

S. M.

Domača igra na Rokodelskem odru

V nedeljo 4. oktobra je začel Rokodelski oder svojo novo sezono z domačim delom Joka Zigona »Kadar se utrga oblaki«. Ta močna drama z našega trškega podeželja z ojdpskim vzdušjem je bila sicer tveganja zadeva za igralsko družino Rokodelskega odra, a moramo reči, da so ji bili igralci le kos in da se je uprizoritev posrečila.

Kalanovišče je bilo pet in dvajset let trden dom mogočnega Jakoba Kalana, gostilničarja, lesnega trgovca itd., poročenega s Štrukljevo Ano, ki je prišla iz odročila zanj po svoji ljubezni z bajtarjem Andrejem, ki je zavrnila tudi grozatega trgovca Filipa Izda. V hiši je sin Lojze, ki je ab-

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET

RISAL F. CODEC

488

Miklov pes Kastor je imel ta dan mnogo jeze in opravkov. Vedno je lajal in se ljuto zaganjal v uboge berače razcapance. Je pač takšna pasja navada, da vsakega tujca, še celo pa razcapanca in ubožca oblaja, preden stopi na Serajnikov dvor. In danes je toliko teh potrebuje, prispelo na veselo svatbo vaškega mogotca in veljaka, kjer bodo deležni bogate miloščine.

489

Na Mirkovem domu je bilo že od rana vse veselo in razigrano. Zenin, nevesta in svatje so sedeli za bogato obloženo mizo. Napivali so drug drugemu. Starešina je ravno začel jemati slovo za nevesto Almiro, zakaj blizala se je ura, da gredo skupno v cerkev k poroki. Vsem je sijala radost v očeh in vsi bi radi, da bi čim prej začeli pravo svatovščino.

490

Le ženin Mirko ni kazal pravega veselja. Vselej ga je spreletela neka groza in obšel ga je neprijeten občutek, kadar se je ozrl na berače, sedeče pri peči. Njegovo oko se je srečalo s pogledom nesrečnega Davorina. Tedaj se mu je nehote vzbudila nekdanja misel v glavi: Almiro, njegova današnja nevesta, je izdala njega in njegovo rajno nevesto in ženo Zaliko...

Janeza Gregorina pismo športnikom in planincem

»Spomnite se Gospoda, ki je svet obdaril z lepoto!«

Kdaj pa kdaj se je tudi v našem športu oglašil neznan pisatelj. Časnikar, ki je gledal v bistvo ter razgrinjal lepoto in modrost tudi tam, kjer je drugi niso videli. Sledili smo njegovim mislim, hvaležno prebrali duhovito poročilo, odlomke premišljevanja, modre ugotovitve. Pisal je o vsem tistem, kar so tisoči mladih občutili v trenutkih kipeja sproščenosti ali v urah samotnega potovanja po dolgih goreh, stozah, kar pa je znal povedati malokdo tako kot Janez Gregorin.

Srce, ki je vriskalo, da ga je žula sleherni stena prekrasnih planin, je ovelo; fant od fare, ki je iskal nevarnosti, da je doživil slast srčnosti, je sklenil svoje klene roke k poslednji vdanosti pred Oblikovalcem vsega lepega in večnega. Umril je človek duha in junaštva, odkritega značaja in zvestega tovarišta. Danes popoldne ga je sprejela zemlja pri Sv. Križu.

Ko ga pogrešamo v uredniških prostorih »Slovenskega doma«, prebiramo njegove spise. Tako je pisal v svojem časopisu neke zime našim planincem in smučarjem:

»Snež je pobelil gore, izgladil vse robatosti, izravnal krnice po kotanjah, okrasil ostre robove s strehami, dahnil sreč v razeljeno rebro. Sonce se je uprlo v snežna pobočja, vse blišči, zrak trepeče v svetlobnih valovih. Tu pa tam so še zadnji glasniki življenja, ki spi: samotni mesecni rišejo na sneg čudovito tenčico, ki jo sonce pomika po dnevnem času. Od časa do časa se v topli uri utrga plaz: bleščeč oblak se spusti po gorskem boku, votel glas pretrese ozračje, stena ga podaja steni, dokler tam prav daleč ne zamre. Droben ptič začeblija. Po srečni vesini se spusti črna pika. Kako drvi! Ze jo vidiš prav od blizu. Smučar je, ki se je spustil s sedla v strmo pobočje. Dve ozki progi se kakor nit vlečeta po naštem snegu. Kako prši na vse strani! Naglica zapira dih, naglica zapeljuje: odnekod vam šine veselje in mišice. Kratka odločitev — in že se vržete za njegovim zgledom. V eter vam udarja ob segreta lica, sneg prši, hitrost je omočnica, prevzema vas čudna slast vožnje. Veselite se okrotnosti svojega telesa. Ustavite se v kotanji. Okrog vas zasnežene gore, nad vami jasno zimsko nebo. Priroda je praznična — praznično je tudi vaše srce. Hvala Bogu — mesto je daleč, megla ga je prekrila in pregrnila, da niti nebotičniki ne morejo delati sramote sijajnemu dnevu. Zjutraj ste prišli, sinoči ste bili še v gorski vasi pri polnočnici. Zdaj pa ste v najlepšem božjem hramu, globoka hvalažnost božji dobroti, ki je bila revnim človeškim močem poklonila tako sijajen prizor, vas prevzame. Ko hitite po strmini, da vam skoraj zastaja sapa, ko uživate nad spremnostjo, gibčnostjo in ritmičnostjo telesa, vam duh in srce prekipavata neke čudne težnje po dobrotnosti: ves svet bi radi prišli na srce, objeli bi vse te snežene, čiste, lepe gore, padli v sneg in se zahvalili. Burno, dobro čustvo brni v vaših prsih kakor glas zvona. Pretresa vas, da vam neka nerazumljiva ganjenost izvabi solze v oči. Tako kratka pot do cvetja do trenutka, ko prezele sad pade in zgine! Kako so sami po sebi ti dnevi

polni neke otožne vedrosti, v kateri se že oglašata slutnja nepovratnosti! Gospod je privoščil nebotičnim ljudem toliko sijaja, take življenjske višine, toliko lepote, toliko bleščebe v življenjskih mrakovih.

Spomnite se, smučarji, o božiču njegove dobrote, spomnite se pri polnočnici njegove radodarnosti, spomnite se v svetlem, belem bregu njegove priučnosti: bodite lahki in veseli, saj ste njegovi otroci! Pojte mu v srcih pozdrav za praznik! Ne pozabite, da je tok vašega življenja kratek, da vas smrt lahko zaloti, kadar se boste najmanj nadejali. Vrzite s sebe in brez strahu sramu izpulite vso preprostost, ves posmeh in vso brezobzirnost, ki v svetlem dnevu v cvetju moči in mladosti izgleda tako sama po sebi razumljiva, tako nezmotljiva, tako mogočna, — v mraku in v temi, ki ju začuti starost, pa se razodene pomilovanja, pleva, ki jo bo prvi diš smrti odnesel igranje. Človeško življenje je dan od zore do mraka. Iz večnega toka pride kratek, prešeren blisk — in že ugasne v noči: svetovi in ozvezdja, ki jih vodi on, pa stoji še poslej — kakor bi se ne bilo nič zgodilo. Prišel si — pa te že ni.

Za božič izpolnite svojo krščansko dolžnost, poklonite se kakor preprosti pastirji, Gospodu, ki vas z usmiljenjem varuje pogube, ki z dobrotljivostjo skrbi za vas, ki vaš tek vede k srečnemu koncu. Spomnite se v belem bregu! Spomnite se Gospoda, ki je svet obdaril z lepoto!

Planinci in športniki, ki žalujejo za dobrim tovarišem, ne pozabimo tega pisma Janeza Gregorina! Njegovo srce živi v njem kakor v nešteti njegovih episah.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Eden najlepših športnih filmov vidite danes v filmu

Poslednja runda

v glavni vlogi: Enzo Fiermonte in Jane Salinas

Vsak dan 3 predstave: 2.15, 4 in 6

Poljuben vstop!

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Komu gre prednost: poklicu ali ženi?

Na razpotju

Isa Pola, Rossano Brazzi, Filippo Scelzo itd.

KINO UNION - TEL. 22-21

Ne zamudite posetiti prekrasno

Walt Disneyjevo umetniško

Sneguljčica

Film za staro in mlado!

KINO MATICA - TEL. 22-41

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Dobro kuharico

za vsa gospodinjstva dela sprejem. Naslov v upr. »Slovenca« pod 5347.

Sobarico

zanesljivo, pošteno, večje nekoliko silvanja, takoj sprejem. Stalna, dobra služba. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5459

Kupimo

Gramofon in plošče

dobro ohranjene ali pa v neuporabnem stanju kupuje in plača najvišje dnevne cene »Everest«, Prešernova ul. 44. (k)

Glasba

Prodamo

kompletne gosli s skatlo za 400 lir — kompletne tričetrtinske s skatlo za 300 lir. Večna pot 41-I. (g)

Kupujte pri naših inserentih

O čudežu Osram žarnice

Del prodigio della Lampada Osram

Sembra oggi una cosa semplice avere a disposizione la lampada OSRAM, sicura dispensatrice di luce ottima ed abbondante. Ma quale somma di indagini scientifiche e di lavoro creativo hanno dovuto compiere i laboratori specializzati della Osram per raggiungere l'odierna perfezione! Perfezione che si compendia nelle parole

LAMPADJE OSRAM - D molta luce e poco consumo

Danes se nam zdi naravno, da imamo na razpolago OSRAM žarnico, sigurno razširjevalko odlične in zadostne luči. Toda koliko znanih in neznanih naporov in usvarjalnega dela so morali vložiti posebni laboratoriji pri OSRAM-u, da je žarnica dosegla današnjo popolnost. Popolnost, ki jo moremo na kratko izraziti z besedami

OSRAM-D ŽARNICE

mного svetlobe in majhna poraba

GI

Prodamo

Salonski gramofon

His Master, s vdolanim zvočnikom in najfinjšo zvočnico ter 50 ploščami, ugodno prodam. Vodničkova cesta 14.

Nove in rabljene vreče

ter juto staro in novo dobite najceneje pri Grebencu, Sv. Petra cesta št. 23.

Parkete

hrastove in bukovne dobavlja Jos. R. PUH, Ljubljana, Gradaška ulica 22, telefon 25-13.

Prenosljivo kunčnico

s štirimi prostori, prodam. Galjeva 47.

Otroška košarica

dobro ohranjena, napredaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5458.

Kuživo

Premož

DRVA

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 5.

Tel. št. 20-59.

Citajte »Slovenca«

A Fogazzaro:

5

Palača ob jezeru

Ničesar drugega. Znal je to pismo že na pamet, a vendar je skušal najti kako besedo, ki se je morda skrila za druge ali uganiti misel, ki se je morda skrival med vrsticami. Ničesar. Bilo je sicer nekaj skrivnostnega, kar je živo čutil, a bilo je tako skrito, da kljub vsemu prizadevanju tega skrivnega smisla ni mogel doumeti.

Je bil gospod, ki mu je brez besed vrgel v obraz spomine na mater in na srečna leta, prijatelj ali sovražnik?

Ne, ni bil sovražnik. Pisal je z robato iskrenostjo starega plemenitaka. Njegova velika pisava je izdajala odkrit značaj. Njegovo gostoljubje je bilo zares brez pretirane vljudnosti: niti prikazal se ni! Tudi zaradi tega je moral verovati iskrenim besedam, ki so spremlele povabilo. Bil je brez dvoma čudaki, a dovrohoten.

Kaj je bilo povod, da je že pred tolikimi leti zbral v svoji hiši to opremo in da ga je zdaj poklical na razgovor? Nikdar ni Silla slišal njegovega imena iz materinih ust; nikdar ga ni izgovoril njegov oče ali kdo drugi v njegovem okolju. Izpustil je pismo in si pokrill obraz z rokama. Nekaj se je začelo svetlikati v njegovi glavi. Morda je bil drobec resnice. Pohištvo je bilo prodano par dni po gospodarskem polomu njegove družine. Neki grabežljivi ljudje so planili v hišo v imenu imenitnih upnikov, ki so se skrivali v senci, ker

so bili morda prijatelji družine ali pa so za to imeli še manj poštene razloge. Njegova družina ni zgubila samo nepremičnega imetja, odnesli so tudi pohištvo, dragocene slike in to za tako sramotno ceno, da je bilo mogoče trdit, da je bilo vse ukradenko. Morda je bil grof d'Ormeo eden izmed teh upnikov. Morda se je tedaj preveč okoristil z obupnim položajem njegove družine in hoče zdaj poravnati krivico in umiriti svojo vest. Morda mu je kdo povedal, da je Silla brez službe in v veliki stiski. Zato se je oglašil, govoril o potrebi, da se porazgovorita in prav zato je že takoj v začetku pisma poudaril poštenost svoje rodovine. S tem, da mu je odkazal to sobo, je hotel nekako začeti razgovor, preden sta se prvič snidla.

Koraki nad njegovo glavo so ga zdramili. Poslušal je nekaj časa in zadelo se mu je, da je nekdo odprl okno. Njegova soba je imela dve okni. Premišljeval je nekaj trenutkov, nato je stopil k enemu izmed njiju in ga z odločno kretnjo odprl.

Obstal je presenečen, držeč se za oknice. Nebo je bilo čisto kot kristal. Lunin kratec je vzhajal iznad gora in je slabotno razsvetljeval na obeh straneh okna visok zid in stroge obrise drugih oken. Visoko obzidje je stalo tik ob vodni gladini, ki je proti vzhodu bila svetla in je mejila na nizke gričke, proti zahodu pa je bila temna. Nekje v bližini je žumelo listje, ki ga ni bilo videti. Rahla sapica je pihljala in se izgubljala na vodni površini.

»Vam je všeč?« je dejal nek glas, ki je prihajal nekje od zgoraj, v smeri proti desni od okna, ob katerem je stal Silla. »Majhen

Föhn, majhen Föhn.« Bil je glas tajnika Stein-eggeja, ki je čepel tam zgoraj na oknu in kadil kakor Turek Grof je spal zelo daleč in ne- navadno trdno, če si je njegov tajnik upal govoriti tako glasno, kljub nočni tišini in močnemu odmevu, ki ga je povzročalo spodaj ležeče jezero. Začel je pripovedovati mlad- niču, da je bil zaprt v Carigradu iz političnih razlogov in da so prokleti turški čuvaji motili njegov spanec vsaki dve uri s svojim krikom: Alah-al-Alah! Od tedaj mu je ostala navada, da se je prebudil ponoči vsaki dve uri. Pri- hajal je v srajci na okno in kadil. Pokadil je do osemnajst viržink na dan, ko je bil še pri vojaki in je služil kot stotnik pri av- strijskih huzarjih pred letom 1848. Od takrat je bil včasih brez kruha, a nikdar brez to- baka. V grofovi službi pa je prav zaradi tega trpel: posebno so trpele njegovi živci.

»Prosim vas,« je dejal Silla in pretrgal njegovo klepetanje, »povejte mi, če vam je znano, čemu me je grof poklical?«

»Rad se vrnem nazaj v turško ujetništvo, če vem eno samo besedo o tem. Vem samo to, da vas gospod grof pozna in ničesar dru- gega.«

Silla je molčal.

»Aaaah!... Aaaah!... Aaaah!...« je pu- hal tajnik z občutkom ugodja.

»Kako se imenuje to jezero?« je vprašal mladenci.

»Ne veste tega? Niste bili še nikdar tu- kaj? Menim, da je zelo mnogo Italijanov, ki ne vedo za to majhno jezero. Zanimivo je, da vas moram jaz poučiti o njem.«

»Torej?«

»Oh, vraga!«
Veter je zavel Steineggeja v obraz in mu iztrgal ta vzklik. Z bliskovito naglico je od- vrgel cigaro in zaprl okno. Cigara je padla kakor zvezdni utrinek ob Sillovem oknu, nad njegovo glavo so zažvenketale šipe, zadaj za hišo pa je zašumelo listje. Steinegge je ves v strahu duhal po zraku, če ni dim prišel v sobo, nato pa se je vrnil v posteljo in sanjal, da je prišel pravkar iz turške ječe in da mu je padisah podaril svojo pipo, polno najbolj- sega smirnega tobaka.

Silla je dolgo časa ostal ob oknu. Mirna noč, veter in gorski duh so mu tako dobro deli, blažili so njegove misli in vlivali mir v njegovo srce. Niti se ni zavedal, kako mi- neva čas, medtem ko je opazoval, kako je kodral vodno gladino, poslušal šepet listja in zasledoval lunino pot. Nekje v daljavi je bila ura. Dve ali tri? Ni vedel zagotovo. Vzdihnil je in zaprl okno. Moral je leči, da si odpočije in bo mogel mirno in jasno misliti naslednji dan, ko se bo sešel z grofom. Spanec pa ga ni hotel objeti. Znova je prižgal svečo in začel hoditi po sobi; a tudi to ni pomagalo. Začel je misliti na stvari, ki so bile daleč od se- danje negotovosti in končno se mu je zadelo, da je našel nekaj primerne, kajti »del je k pisalni mizi in ko je dolgo časa premišljeval, je začel pisati sledeče pismo:

»Cecilija!

Moja knjiga »Sanje« mi je naklonila pri- jetno čast prvega Vašega pisma. Ko sem vam odgovarjal, sem znova sanjal. Te sanje pa so bile boljše in mnogo vzvišenejše kot knjiga.